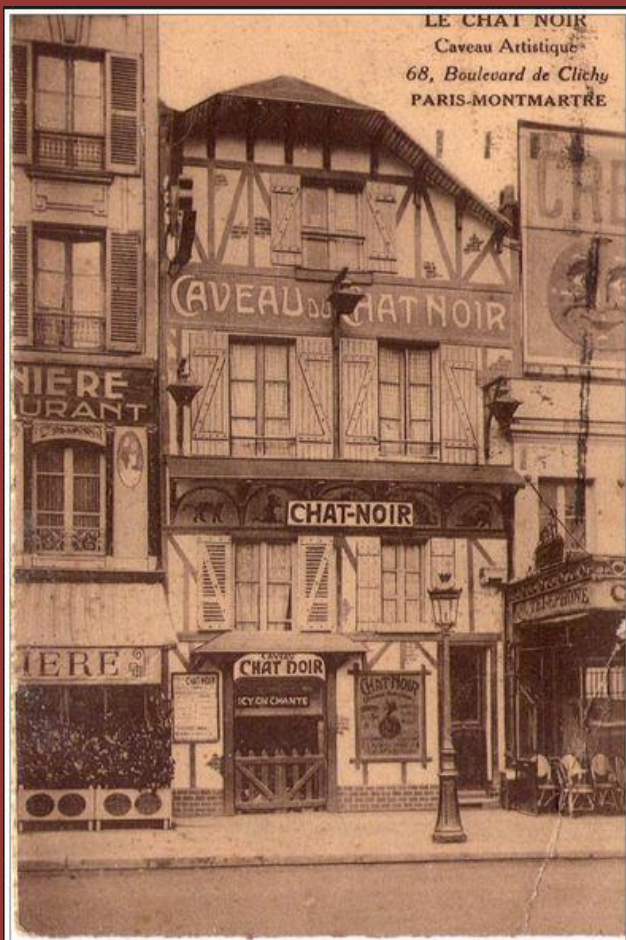

Περάστε μέσα ...

Σας περιμένω στο ιστορικό Proviant-Magazin στο Mainz και σας υπόσχομαι μια ευχάριστη έκπληξη. Σε μένα δεν θα βρείτε το κλισέ του σκονισμένου αρχείου. Παρά τη νεαρή μου ηλικία, θα έλεγα ότι είμαι κιόλας υπόδειγμα. Λαμβάνω το θάρρος να παρουσιάσω τον εαυτό μου σε έκταση χιλίων τετραγωνικών μέτρων με την καλαισθησία μουσειακού χώρου. Για σας φυσικά! Εκπληρώνω άλλωστε έναν σκοπό για το δημόσιο πολιτιστικό συμφέρον. Διαφυλάττω ένα ολόκληρο είδος, μια ιδιαίτερη μορφή τέχνης θα λέγαμε! Ο δημιουργός μου με δήλωσε στα βιβλία με το όνομα «Κέντρο τεκμηρίωσης και αρχειοθέτησης γερμανόφωνης σάτιρας». Αμέσως μετά την άφιξή του στο Mainz το 1961 με βάπτισε περήφανα «Γερμανικό αρχείο καμπαρέ».

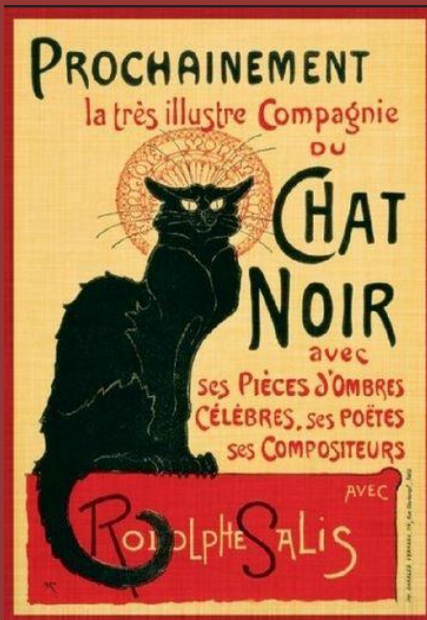
Οι συνεργάτριες και οι συνεργάτες μου ασχολούνται από τότε με τις μορφές εμφάνισης της σάτιρας σε διεθνές επίπεδο. Γι' αυτό κι έχουμε πολύ συχνά επισκέπτες από όλο τον κόσμο. Τελευταία ήταν εδώ μια φοιτήτρια από την Μόσχα με σκοπό να συγκεντρώσει υλικό από τη δεκαετία του είκοσι για την διδακτορική της διατριβή. Μια καθηγήτρια

από την Ιαπωνία ενδιαφερόταν για το καμπαρέ στη εξορία. Μια υποψήφια διδάκτορας από το πανεπιστήμιο του Yale πέρασε κάποτε εννιά μήνες στα βάθη του αρχείου μας, ερευνώντας τον ρόλο του τροβαδούρου το μεσαίωνα ως πρόδρομο του πολιτικού τραγουδοποιού. Τακτικά καταφτάνουν γραπτές αιτήσεις από όλο τον κόσμο που αποδεικνύουν το μεγάλο ενδιαφέρον του κοινού για τους θησαυρούς μου. Γι' αυτό άλλωστε έχω ήδη εγκαινιάσει πάνω από εκατό εξήντα εκθέσεις από τις αρχές του εικοστού πρώτου αιώνα μέχρι σήμερα. Μεταξύ άλλων στην Γαλλία, στο Maison Heinrich Heine Cité Universitaire Internationale de Paris: LE MONDE, UN CABARET! Les débuts du cabaret littéraire en Allemagne et en France. Ακολούθησαν εκθέσεις στις πόλεις Montpellier, Toulouse, Lyon, Dijon. Στο γερμανόφωνο χώρο περιοδεύσαμε με την έκθεση «100 ΧΡΟΝΙΑ ΚΑΜΠΑΡΕ» από το Alzey μέχρι τη Ζυρίχη. Η έκθεση

δείχνει σε μεγάλο βαθμό αυτά που κρύβω μέσα μου: το καμπαρέ ως είδος θεατρικής τέχνης! Τις μορφές εμφάνισής του. Την ιστορία του. Ειδικά δε την πολιτική-λογοτεχνική επιθεώρηση ως τέχνη που υπηρετεί την ελευθερία και τη δημοκρατία. Και

φυσικά τους καλλιτέχνες και τους συγγραφείς του είδους, τις βιογραφίες τους, συχνά γεμάτες θλίψη. Επίσης τη σημασία του καμπαρέ για το ενδιαφερόμενο κοινό σε κάθε εποχή: την Μπελ Επόκ, τη γερμανική αυτοκρατορία, μεταξύ αλλαγής και λογοκρισίας, την εποχή του μεσοπολέμου, μεταξύ δημοκρατίας και δικτατορίας, милитарισμού και φασισμού. Έχει να κάνει με τέχνη επιβίωσης. Σε εξορία εσωτερική και εξορία στα ξένα. Ανάμεσα στα στιλ και την αμφιβολία. Έχει να κάνει με τον πολιτισμό μας, την αλλαγή του, την εκπαίδευση. Και φυσικά έχει να κάνει με το γέλιο. Το γέλιο τότε και σήμερα. Το γέλιο για τον εαυτό μας και για τους άλλους. Έχει να κάνει με την τοπογραφία της σάτιρας και της γλωσσικής της έκφρασης στο πέρασμα του χρόνου. Όπως και με το χιούμορ και την ποίηση του ανθρώπινου, της ανθρώπινης φύσης. Με το παράλογο και το συγκεκριμένο. Με την καλλιτεχνική κριτική της σύγχρονης εποχής μας. Και προπάντων βέβαια έχει να κάνει με τη ψυχαγωγία. Από ανέκαθεν. Επίσης και με την αγάπη! Η συλλογή, εξάλλου, είναι μια μορφή αγάπης, όπως είχε πει ο Αμερικανός φιλόσοφος George Steiner.

Το μείγμα από διάφορες θεατρικές τέχνες που συνιστά το καμπαρέ, καθιερώθηκε ως όρος σχετικά πρόσφατα, από τον ύστερο δέκατο ένατο αιώνα. Αυτό το μείγμα συμβολίζει ο όμορφος γαλλικός όρος «καμπαρέ». Υπαινίσσεται αφενός την ταβέρνα, το μπαρ, χώρους που έχουν τον χαρακτήρα του οικείου. Αφετέρου εννοεί κάτι σαν τον «δίσκο με τα ορεκτικά», μια ποικιλία από διάφορους καλλιτεχνικούς κλάδους: μουσική, θέατρο, απαγγελία, χορός, σκετς, μέχρι και ζωγραφική. Στους προδρόμους του καμπαρέ συγκαταλέγονται τα αποκαλούμενα «Cabaret des Assassins» (Καμπαρέ των φονιάδων), όπου τραγουδούσαν μπαλάντες για φονιάδες. Το κριτικό λογοτεχνικό καμπαρέ όπως είναι σήμερα γνωστό, γεννήθηκε μια φθινοπωρινή βραδιά του 1881 στην ταβέρνα του «Chat Noir» στην Μονμάρτη, όταν ο Rodolphe Salis, αρχικά ζωγράφος ανέβηκε πάνω σε ένα βαρέλι και μπροστά στο ευφραϊνόμενο

ευκατάστατο κοινό του παρουσίασε ως κονφερασιέ εκτελέσεις διαφόρων καλλιτεχνών.

Ο Salis, ο επινοητής των αποκαλούμενων «Cabarets Artistiques» (καλλιτεχνικά καμπαρέ) ήταν ο πρώτος παρουσιαστής του είδους. Έπαιζε τον ρόλο του συνδετικού κρίκου στην παράσταση. Η παρουσίασή του ήταν διαβόητη! Μερικές φορές υβριστική, επιθετική, το ίδιο και τα σανσόν του. Όμως αυτό ακριβώς προσέλκυε τους παρισινούς διανοούμενος. Εμφανίστηκε η λογοτεχνική ελίτ, ακολούθησαν πολιτικοί και αριστοκράτες, γνωστά ονόματα, όπως ο Victor Hugo και ο Émile Zola. Ήρθαν ο Ιταλός αγωνιστής Giuseppe Garibaldi και ο Πρίγκιπας Jérôme Bonaparte, απόγονος του Ναπολέοντα και ανιψιός του Ναπολέοντα Γ'. Παρουσιάστηκαν διάφοροι ταλαντούχοι τραγουδιστές, συνθέτες και ομιλητές, που έγιναν αργότερα πολύ γνωστοί, π.χ. ο Aristide Bruant και η Yvette Guilbert, η πρώτη μεγάλη ντιζέξ του γαλλικού καμπαρέ. Ο Aristide Bruant, το αρσενικό της ισοδύναμο, συνέχιζε την καριέρα

του στο «Mirliton» με μπαλάντες κριτικού περιεχομένου κατά της διπλής ηθικής της κατεστημένης αστικής τάξης. Ο Τουλούζ Λωτρέκ τον αποθέωσε στη φημισμένη αφίσα του. Δύο αφίσες Chat Noir του 1895 προστέθηκαν πριν λίγο καιρό στα ερμάρια μου, που απαριθμούν περίπου είκοσι χιλιάδες αφίσες από όλες τις εποχές του εικοστού αιώνα. Όλα ξεκίνησαν με ένα μέρος του πληθυσμού που είχε μεγάλη διάθεση για τέχνη και κουλτούρα. Το καμπαρέ ήταν τουλάχιστον για τους

μποέμ, το μέσο επιλογής. Ο συγγραφέας Otto Julius Bierbaum το προπαγάνδιζε ως εξής: «Από το καφωδείο στην αναγέννηση όλων των τεχνών και της ζωής! Θα χορο-δημιουργήσουμε μια νέα κουλτούρα! Θα γεννήσουμε τον υπεράνθρωπο πάνω στην μικρή σκηνή! Θα γκρεμίσουμε αυτόν τον γελοίο κόσμο!» Το εννοούσε σοβαρά! Όμως, τον κόσμο πρόλαβαν και τον γκρέμισαν άλλοι, δυστυχώς. Αλλά παρ' όλα αυτά κάτι καινούργιο συνέβη γύρω στο 1900! Ήταν εποχή ανανέωσης, διάθεσης για αλλαγή: Ο άνθρωπος έρμαιο της κάθε εποχής. Ο κόσμος του καμπαρέ! Όπως στην περίπτωση της Αρ Νουβό, η νέα μορφή τέχνης έγινε πραγματικό κίνημα, έγινε μόδα, συρμός, ένα νέο κύμα που δεν άργησε να φτάσει ως την γερμανική πρωτεύουσα. Ο συντηρητικός

βαρόνος Ernst von Wolzogen παρουσίασε εκεί το πρώτο καμπαρέ με το «Über-Brettl» («υπερ-θεατράκι») στις 18 Ιανουαρίου 1901, την τριακονταετή επέτειο από την ίδρυση της αυτοκρατορίας. Το «πρόγραμμα» το έχουμε στο αρχείο μας.

Στη σκηνή του Μονάχου ανέβηκαν οι «Elf Scharfrichter» («Οι έντεκα δήμιου»), η πρώτη πραγματική πολιτική επιθεώρηση στη Γερμανία. Ο Frank Wedekind συνεργάστηκε με τους έντεκα, όπως και ο Marc Henry, που ήρθε από το Παρίσι. Οι κοντινοί μου πρόγονοι κατάγονται λοιπόν από μητρική πλευρά απ' την Γαλλία, από πατρική πλευρά από τη Γερμανική Αυτοκρατορία. Ευρωπαϊκές διασυνδέσεις όπως στις βασιλικές οικογένειες παλιά ... Η συνέχεια ήταν ραγδαία! Το 1901 εμφανίστηκαν και μόνο στο Βερολίνο σαράντα θεατρικές σκηνές με λογοτεχνικό καμπαρέ. Στη Βιέννη ιδρύθηκαν οι σκηνές «Zum lieben Augustin», «Nachtlicht» και «Fledermaus». Η Frida Strindberg, που το πρώτο της παιδί ήταν από τον August Strindberg και το δεύτερο από τον Frank Wedekind, ίδρυσε το πρώτο καμπαρέ στο Λονδίνο. Προηγήθηκε η θεατρική σκηνή «El quatre Gats» στην Βαρκελώνη. Στην Κρακοβία, στη Βαρσοβία, στη Βουδαπέστη, στην Αγία Πετρούπολη, μέχρι και τη Μόσχα δημιουργήθηκαν καμπαρέ κατά το γαλλικό και γερμανικό πρότυπο. Όπου δεν υπήρχε εμπορικό πνεύμα και λίγη καλοτυχία στις παραστάσεις, το θέατρο έκλεινε γρήγορα. Αλλά ο ενθουσιασμός κρατούσε, προς το παρόν. Χαρακτηριστικό για την καινούργια μορφή τέχνης είναι, όπως παλιότερα στο Παρίσι, το αποκαλούμενο «Kneipenbrettl», η σκηνή των «περιπλανώμενων». Με αυτήν παίρνει σάρκα και οστά το όνειρο των μποέμ καλλιτεχνών: Η παρουσίαση των έργων τους πέρα και εκτός του κατεστημένου καλλιτεχνικού χώρου. Υπάρχει μια μαγεία για την αμεσότητα αυτού του είδους τέχνης πάνω στη σκηνή: Το θέατρο παίζεται

την αμεσότητα αυτού του είδους τέχνης πάνω στη σκηνή: Το θέατρο παίζεται

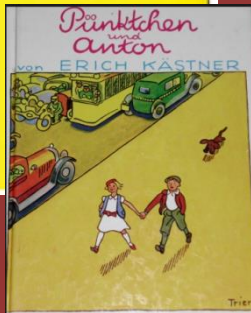
μπροστά στο κοινό, το καμπαρέ παίζεται μέσα στο κοινό! Οι αμοιβές των καλλιτεχνών ήταν μάλλον σπάνιες. Οι περισσότεροι αμείβονταν σε είδος. Ή μάζευαν λεφτά μετά την παράσταση. Παρενθετικά σχετικά με την ποίηση των περιπλανώμενων: Τα πρότυπα και οι ρίζες τους φτάνουν βαθιά στο μεσαίωνα, στην ηθικο-σατιρική ποίηση, τα τραγούδια για την αγάπη και το πιετό των αποκαλούμενων «αρχιποιητών». Στο πρώτο κιάλας πρόγραμμα για το καμπαρέ «Arche Nova» του Hanns Dieter Hüsch

εκτιμάται ο ρόλος του «Αρχιποιητή» (Archipoeta) με ένα από τα τραγούδια του από τον δωδέκατο αιώνα. Η σημαντικότερη συλλογή ανακαλύφτηκε το 1803 στο μοναστήρι των Βενεδικτίνων στο Μπόιερν της Βαυαρίας και αποτελούνταν από τριακόσια περίπου τραγούδια, που ονομάστηκαν «τα τραγούδια από το Μπόιερν». Γνωστά έγιναν με τη μελοποίησή τους και τη νέα ονομασία τους „Carmina Burana», ποίηση τροβαδούρων σε έντεχνη μορφή ορατόριου, που χάρη στην μεγαλειώδη μουσική του Carl Orff αναδείχθηκε σε κλασικό έργο.

Αντίθετα, τυπικό γέννημα της εποχής εκείνης ήταν οι μποέμ καλλιτέχνες. Οι νέες σκηνές επιθεώρησης ζούνε από τη στιγμή και για τη στιγμή. Μακροπρόθεσμη επιτυχία έχει μόνο η σκηνή του Μονάχου «Simplicissimus». Διευθύνεται από μια καλή κονφερασιέ και προπάντων έξυπνη επιχειρηματία, την Kathi Kobus που καταφέρει μια πετυχημένη συμβίωση τέχνης και επιχείρησης. Η σκηνή «Simplicissimus» επιβιώνει επί εξήντα πέντε χρόνια, από το 1903 έως το 1968 – χρονικό διάστημα που μόνο

λίγα γερμανικά καμπαρέ έχουν καταφέρει μέχρι σήμερα. Και ποιος δεν έχει περάσει από αυτό το θέατρο! Όλος ο κόσμος και η κοσμική κοινωνία του Μονάχου! Τουρίστες από υπερπόντιες χώρες, ο πρίγκηπας της Ουαλίας, ο τσάρος Φερδινάνδος της Βουλγαρίας, ο βασιλιάς του Βελγίου! Μεγαλοβιομήχανοι, αριστοκράτες του χρήματος. Ο Wilhelm Voigt, ο υποδηματοποιός, που έκανε καριέρα ως «Λοχαγός του Κέπενικ», δίνει την παρουσία του αντί αμοιβής και πουλάει αυτόγραφα. Και κάποιος ονόματι Hans Bötticher, στην αρχή μόνιμος φιλοξενούμενος και κατόπιν συνεργάτης συγγραφέας, έγινε διάσημος ως Joachim Ringelnatz.

Στην πεντηκοστή επέτειο από την ίδρυσή μου, μια καλή ηλικιωμένη κυρία μου χάρισε το «Χρυσό βιβλίο της Κατακόμβης». Ο προ πολλού αποθανών σύζυγός της Tibor Kasics και ο Werner Finck είχαν ιδρύσει το 1929 στο Βερολίνο το ομώνυμο καμπαρέ. Σε αυτό το εξαιρετικό δώρο θα βρει κανείς ένα κωμικό ρητό του Joachim Ringelnatz, όπως και ένα αυθεντικό σχέδιο του Walter Trier, που εικονογράφησε τα βιβλία του Erich Kästner. Υπογραφές και ρητά από τον Hans Alber μέχρι και τον Carl Zuckmayer, από τους αδελφούς Klaus και Heinrich Mann, τον Walter Hasenclever και τον George Grosz, τον Max Reinhardt, τον Erich Mühsam, τον Gustav Gründgens, τον Luigi Pirandello κι από τον Erwin Picator μέχρι και τους Alfred Döblin και Richard Huelsenbeck. Ο τελευταίος ανακάλυψε τον ντανταϊστικό τύπο του καμπαρέ: «Το Νταντά είναι το καμπαρέ του κόσμου, ακριβώς όπως ο κόσμος είναι το καμπαρέ Νταντά». Στο «Cabaret Voltaire» στη Ζυρίχη ο Hugo Ball ανακάλυψε αυτή τη λογοτεχνική μορφή ως πρόκληση απέναντι στην αδιαφορία της αστικής τάξης μπροστά στον τρόπο του μεγάλου πολέμου. Ο Kurt Tucholsky και ο Walter Mehring

ήταν οι εξέχοντες συγγραφείς επιθεώρησης μετά το 1918: Χρονογράφοι μιας εγκαταλειμμένης δημοκρατίας, αντιπρόσωποι μιας αγωνιστικής σάτιρας, οι οποίοι έγραφαν παράλληλα ποίηση ή συναρπαστικά αστεία για τη ψυχαγωγία του κοινού. Για τον Bertold Brecht το καμπαρέ πρόσφερε ερεθίσματα για τη θεωρία του επικού θεάτρου. Με τα κουπλέ ενός Otto Reutter, τα σανσόν του Friedrich Hollaender και του Rudolf Nelson, τραγουδημένα από σταρ όπως η Claire Waldoff και η Marlene Dietrich, το καμπαρέ περιφερόταν προπάντων στο Βερολίνο σε μεγάλες επιθεωρήσεις και σκηνές βαριετέ. Στο Μόναχο ο Karl Valentin ερμηνεύει με λαϊκό παραλογικό χιούμορ τον ξεριζωμένο κωμικό με το θλιμμένο παρουσιαστικό. Το 1932, ένα χρόνο πριν από την ανάληψη της εξουσίας από τον Χίτλερ, ο Werner Finck στέκεται αμήχανος πάνω στη σκηνή με το βλέμμα στραμμένο μπροστά. Φαντάζεται τι θα συνέβαινε αν έπαιρναν οι Ναζιστές στην εξουσία, με τα παρακάτω προφητικά λόγια: «Τι πρώτες εβδομάδες το τρίτο Ράιχ θα διοργανώσει παρελάσεις. Αν όμως πέσει βροχή, χαλάζι ή χιόνι και οι παρελάσεις δεν μπορέσουν να γίνουν, όλοι οι Εβραίοι της περιοχής θα οδηγηθούν για εκτέλεση. Ο αστεϊσμός γρήγορα αποδείχτηκε ότι ήταν στυγνή πραγματικότητα.

Την εποχή της ναζιστικής εξουσίας, ο Finck προσπαθεί να βιώσει το αστείο ως αντίσταση. Εκατοντάδες ηθοποιοί του καμπαρέ και σατιρικοί συγγραφείς πέρασαν ή έδωσαν τη ζωή τους σε στρατόπεδα συγκέντρωσης. Αντιπροσωπευτικά μνημονεύω τα ονόματα τριών καλλιτεχνών που βραβεύθηκαν με το αστέρι της σάτιρας, μπροστά στην πόρτα μου, στην πλατεία Romano-Guardini-Platz: Erich Mühsam, Fritz Grünbaum και Kurt Gerron. Δολοφονήθηκαν στο Oranienburg, στο Dachau και στο Auschwitz. Μετά την 8η Μαΐου του 1945 αρχίζει μια αληθινή αναγέννηση του καμπαρέ. Στη Δυτική Γερμανία με τις τρεις ζώνες κατοχή, ηχεί μελαγχολικά και πεισματικά το τραγούδι: Ζήτω που ζούμε. Στη σκηνή του Ντίσελντορφ «Kom(m)ödchen» το καμπαρέ θέτει νέα πρότυπα πολικών-λογοτεχνικών αξιώσεων, ο Erich Kästner αρχίζει πάλι να

γράφει στο Μόναχο και με τους «Insulaner» του Günter Neumann το καμπαρέ μέσα από το ραδιόφωνο γίνεται βίωμα της εποχής του ψυχρού πολέμου. Με τη φωνή του Wolfgang Neuss διατυμπανίζει στη συνείδηση των δυτικογερμανών τις συνέπειες της απώθησης του παρελθόντος και της εποχής του οικονομικού θαύματος. Με την επιθεώρηση του Μονάχου «Münchner Lach- und Schießgesellschaft» και τη βερολινέζικη «Stachelschweine», το καμπαρέ καθίσταται θέαμα στο πρωτοχρονιάτικο ρεβεγιόν

της τηλεόρασης. Έτσι διαδίδεται σε ένα ευρύτερο αστικό κοινό. Η τηλεόραση έκανε την πολιτική επιθεώρηση μεγάλη. Στην Ανατολική Γερμανία για τέσσερις δεκαετίες το καμπαρέ βολεύτηκε λίγο πολύ εντός των ορίων της υπαρκτής λογοκρισίας και σε περίπτωση αμφιβολίας τασσόταν υπέρ του σοσιαλισμού. Ένα ξεχωριστό κεφάλαιο, το οποίο τώρα με στόχο τη συλλογή και τεκμηρίωση της ιστορίας του καμπαρέ στην Ανατολική Γερμανία απέκτησε νέα στέγη στον πύργο του Bernburg an der Saale. Με τη φωνή του Franz-Josef Degenhardt το καμπαρέ τραγουδά τη δεκαετία του εξήντα ενάντια στην εξάπλωση των Νεοναζιστών και προπαγανδίζει την «ΑΡΟ» (την

εξωκοινοβουλευτική αντιπολίτευση) κατά τη θυελλώδη εποχή της δεκαετίας του εβδομήντα. Στο τέλος ο Hanns Dieter Hüsch με το θίασο «Hagenbuch» καταλήγει στο πόρισμα πως όλοι ή είναι τρελοί ή άρρωστοι.

Τη δεκαετία του ογδόντα το καμπαρέ με το θίασο «Drei Tornados» εκδηλώνεται μέσα από το νέο χώρο των εναλλακτικών. Ο Thomas Freitag παρωδεί μόνιμα τον καγκελάριο Kohl (ο τελευταίος θεωρείται εμπνευστής της ρεαλιστικής σάτιρας), ο Gerhard Polt διενεργεί ανατομία στις ρίζες της διάνοησης και ο Richard Rogler με τον κυνισμό του κάνει υποφερτή την αντιστροφή της πνευματικής και ηθικής ελευθερίας. Σταδιακά, με την επέλαση της ιδιωτικής τηλεόρασης, το καμπαρέ ανακαλύπτει την εμπορική του αξία. Από εδώ και στο εξής ταλαντεύεται ανάμεσα στην επιθεώρηση και την κωμωδία (Comedy), ανάμεσα στην πολιτική στράτευση και το υψηλό επιχειρηματικό πνεύμα, ανάμεσα στις μικρές ντόπιες σκηνές και τις μεγάλες αρένες. «Το αστείο, η σάτιρα, η ειρωνεία και το υπονοούμενο» ήταν τα όπλα με τα οποία το καμπαρέ ήθελε να αναστρέψει τις συνθήκες. Σήμερα, εκατό χρόνια αργότερα, «το αστείο, η σάτιρα, η ειρωνεία και το υπονοούμενο» υποχωρούν όλο και περισσότερο μπροστά στους νόμους της επιχείρησης της ψυχαγωγίας. Η χώρα άλλαξε. Παντού και πάντα αλλαγές μοντέλων. Αλλά έτσι δεν γινόταν πάντα με την πάροδο του χρόνου; Εδώ ακόμα και ο θεμελιώδης νόμος δεν τηρεί όσα υπόσχεται. Κάθε πράγμα έχει αρχή, εξέλιξη, μετάβαση. Και κάποτε γίνεται πολιτιστική ιστορία – αυτή την πολιτιστική ιστορία αρχειοθετώ και τεκμηριώνω για το καμπαρέ. Σας καλωσορίζω λοιπόν στο αρχείο μας! Bienvenue! Welcome! Περάστε μέσα να με γνωρίσετε. Χαρίστε μου τον χρόνο σας. Κλείστε ραντεβού. Επισκεφτείτε μας. Ίσως κάποια μέρα ιδωθούμε!

Με εκτίμηση, το Γερμανικό Αρχείο Καμπαρέ